

Regionalne instalacje przetwarzania odpadów komunalnych

Właściwe funkcjonowanie nowego systemu gospodarki odpadami komunalnymi jest uzależnione od podjęcia zgodnej współpracy między samorządami i inwestorami prywatnymi przy budowie i eksploatacji regionalnych instalacji przetwarzania odpadów komunalnych. Niewystarczająca liczba nowoczesnych technologicznie instalacji utrudni realizację założeń przyjętych u podstaw nowego systemu.

W nowym systemie gospodarki odpadami komunalnymi gminy przejmą obowiązki właścicieli nieruchomości w zakresie właściwego zagospodarowania odpadów od nich odebranych. Zmiana ta jest związana z koniecznością zapewnienia przez gminy odpowiednich poziomów recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odebranych odpadów komunalnych oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania. Wprowadzone zmiany mają ponadto na celu ograniczenie transportu odpadów daleko poza obszar ich wytworzenia dzięki obowiązkowemu przekazywaniu określonej kategorii odpadów wyłącznie do właściwych miejscowo regionalnych instalacji przetwarzania odpadów komunalnych.

Ustawowe definicje

Pojęcie regionalnych instalacji przetwarzania odpadów komunalnych (dalej: RIPOK) zostało zdefiniowane w słowniczku pojęć ustawowych w ustawie z 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (dalej: ustawa o odpadach). Zgodnie z jej art. 3 ust. 3 pkt 15c przez RIPOK rozumie się zakład zagospodarowania odpadów o mocy przerobowej wystarczającej do przyjmowania i przetwarzania odpadów z obszaru zamieszkanego przez co najmniej 120 tys. mieszkańców, spełniający wymagania najlepszej dostępnej techniki lub technologii, o której mowa w art. 143 ustawy z 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (dalej: Prawo ochrony środowiska), oraz zapewniający termiczne przekształcanie odpadów lub:

- 1) mechaniczno-biologiczne przetwarzanie zmieszanych odpadów komunalnych i wydzielanie ze zmieszanych odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku,
- 2) przetwarzanie selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów oraz wytwarzanie z nich produktu o właściwościach nawozowych lub środków wspomagających uprawę roślin, spełniającego wymagania określone w przepisach odrębnych,
- 3) składowanie odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych o pojemności pozwalającej na przyjmowanie przez okres nie krótszy niż 15 lat odpadów w ilości nie mniejszej, niż powstająca w instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych.

Zgodnie z przywołaną definicją RIPOK jest zakładem. A przez „zakład” rozumie się jedną lub kilka instalacji wraz z terenem, do którego prowadzący instalacje posiada tytuł prawny, oraz znajdującymi się na nim urządzeniami (art. 3 pkt 48 Prawa ochrony środowiska). Instalacją jest zaś stacjonarne urządzenie techniczne, zespół stacjonarnych urządzeń technicznych powiązanych technologicznie, do których tytułem prawnym dysponuje ten sam podmiot i położonych na terenie jednego zakładu lub budowle niebędące urządzeniami technicznymi

ani ich zespołami – których eksploatacja może spowodować emisję (art. 3 pkt 6 Prawa ochrony środowiska).

Oznacza to, że jedną RIPOK nie mogą być zakłady położone w różnych miejscach, do których tytuł prawny mają różne podmioty. Konieczne jest też posiadanie przez prowadzącego instalację tytułu prawnego do nieruchomości, na terenie której znajduje się instalacja bądź instalacje. Przy czym tytuł prawny nie ogranicza się do prawa własności, a przez to pojęcie rozumie się również użytkowanie wieczyste, trwały zarząd, ograniczone prawo rzeczowe oraz stosunek zobowiązaniowy. Nie mogą być również zaliczone jako jedna RIPOK instalacje położone w różnych zakładach, które dopiero łącznie spełniają wszystkie przesłanki wymagane przez ustawodawcę.

Od momentu uchwalenia ustawy z 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw pojawiło się pytanie, które warunki wymienione w definicji legalnej obligatoryjnie musi spełniać zakład, aby zostać uznanym za RIPOK. Wątpliwości dotyczyły m.in. kwestii, czy wszystkie wymienione w punktach 1)–3) procesy muszą być zapewnione w ramach jednego zakładu. Ministerstwo Środowiska potwierdziło opinie ekspertów, że wyliczenia zawarte w art. 3 ust. 3 pkt 15c ustawy o odpadach stanowią alternatywę łączną, czyli wymienione w punktach 1)–3) procesy mogą, ale nie muszą, występować w ramach jednej RIPOK. Konieczne jest, aby zakład zagospodarowania odpadów o mocy przerobowej wystarczającej do przyjmowania i przetwarzania odpadów z obszaru zamieszkanego przez co najmniej 120 tys. mieszkańców, spełniający wymagania najlepszej dostępnej techniki lub technologii, zapewniał co najmniej termiczne przekształcanie odpadów lub jeden z procesów wymienionych w punktach 1)–3).

Regionalne instalacje przetwarzania odpadów komunalnych będą miały zapewniony dopływ stałego strumienia odpadów w wyniku nałożenia na podmioty odbierające odpady komunalne obowiązku przekazywania odebranych od właścicieli nieruchomości zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania do regionalnych instalacji położonych w regionie, w którym wytworzono odpady. Zgodnie z zasadą regionalizacji zabronione pod groźbą kary jest wywożenie tych odpadów poza region ich wytworzenia.

Jedyny wyjątek uzasadniający transport odpadów poza region będzie miał miejsce w przypadku wystąpienia awarii właściwego RIPOK i konieczności przekazania odpadów do instalacji zastępczych, które mogą znajdować się poza regionem.

Autor:

Maria Witkowska, prawnik, Kancelaria Prawna Piszcz, Norek i Wspólnicy

Piotr Liberski, wspólnik, radca prawny, Kancelaria Prawna Piszcz, Norek i Wspólnicy